

Bart en Boris

SPELEN DE ESSENTAKSTERFTE-ONSCULD

Boomkwekend Nederland zegt dans rond essentaksterfte grotendeels te ontspringen

De essentaksterfte waart nog steeds rond in binnen- en buitenland. Hoe is het eigenlijk gesteld op de Nederlandse boomkwekersvelden? Op een enkeling na, was het antwoord: 'Nee, wij hebben er geen last van'. Enigszins opmerkelijk, want her en der gaat nog steeds de zaag in aangetaste essen.

Auteur: Ruud Jacobs

'Je kunt geen muur om de kwekerij bouwen om het buiten te houden'

M. van den Oever – Harm Horlings (directeur): 'Nee, wij hebben het bij ons tot nu toe nog niet vastgesteld. Maar je kunt er weinig aan doen, het komt letterlijk aanwaaien. Je kunt nu eenmaal geen muur om de kwekerij heen bouwen om het buiten te houden. Ik heb begrepen dat het in het noorden van Nederland, Duitsland en de rest van Europa heftiger is dan in het zuiden. In Nederland zie je dat terug in de essenzaadgaarden. In Dronten hebben ze minder aantastingen vastgesteld dan in de omgeving van Tilburg. Bij boomkwekerijen in Scandinavië zie je alleen nog maar *Fraxinus pennsylvanica* 'Zundert' staan. De rest is vernietigd, ook omdat de vraag er niet meer is.'

‘Commercieel gezien hebben we er zeker last van’

Van den Berk Boomkwekerijen - Cees van Casteren (manager productie & logistiek): ‘Commercieel gezien hebben we er zeker last van. De Nederlandse overheid is in het algemeen heel voorzichtig met het planten van essen. Op de kwekerij hebben we op een locatie een paar honderd essen geroid, onder andere ‘Westhof Glorie’. Die bomen stonden in de buurt van een berm waar aangetaste Excelsiors van de gemeente staan. Die essen van 25 jaar oud zijn niet geroid. Op drie tot vier andere locaties waar we essen hebben staan, is er geen enkele infectie. Hier staan Excelsior ‘Altena’, americana’s en pennsylvanica-soorten, maar ook ‘Jaspidea’, ‘Westhof Glorie’ en ‘Raywood’. Behalve spuiten met een bladversterker ondernemen we verder geen preventieve maatregelen. Persoonlijk heb ik het idee dat de explosieve groei van de infectie voorbij is. Het laatste jaar breidt het zich hier in de regio in elk geval niet verder uit, in tegenstelling tot twee jaar geleden. Toen was het echt heel explosief. Er is geen alternatief. Zonder es zou je in Zeeland alleen nog maar iepen en populieren kunnen planten. Ik denk dat het vanzelf wel weer goed komt als we deze periode doorstaan. De natuur lost alles zelf op. Het heeft allemaal wel sterk te maken met welke seizoenen we gaan krijgen en zeker ook met de luchtvochtigheid. Ik geloof niet dat we over vijf jaar geen essen meer kunnen planten.’

‘Dit jaar is de ziekte minder toegenomen dan verwacht’

Combinatie Mauritz Boomkwekerijen – Henk Mauritz (directeur): ‘De afzet van essen heeft zeker last van de ziekte en alle publiciteit. Engeland heeft een importstop en dat is jammer voor het product. Er worden ook minder essen aangeplant. Op onze kwekerij hebben we het niet en zijn de bomen prima gezond. Iedereen kan bij ons essen kopen. Dit jaar is de ziekte minder toegenomen dan verwacht. Het kan zijn dat de ziekte terugloopt door het drogere weer of door de aanwezigheid van natuurlijke vijanden. We weten het niet. De schimmel openbaart zich vooral in Excelsior, maar Westhof, Altena en Atlas kun je echt verantwoord aanplanten. In de kwekerij doen wij niks extra’s. Ik zou trouwens ook niet weten waarmee te spuiten. Een alternatief voor de es is er niet; een es is een es. Een es hoort in Nederland thuis en zal hier ook altijd blijven. Kijk naar de iep. De natuur ruimt de ziekte vanzelf wel weer op; er komt altijd wel weer een natuurlijk evenwicht. De natuur lost het probleem op.’

‘Contracttelers en toeleveranciers van spullen controleren we beter op hygiëne’

Boot & Co - Jan de Vries (directeur): ‘Nee, wij hebben op de kwekerij geen last van essentaksterfte. We zijn wel alerter en bij onze contracttelers en toeleveranciers van spullen controleren we beter op hygiëne. Het uitgangsmateriaal moet in ieder geval wel gezond zijn. Verder planten we wel meer ongevoelige soorten aan en minder gevoelige soorten. De es is beeldbepalend en het is belangrijk om de ziekte fysiek uit bannen om zo een gezond en resistent essenbestand overeind te houden. Het is belangrijk om de belangen te bundelen, wellicht ook Europees, om zo meer over resistentere types te weten te komen.’

'De oplossing is biodiversiteit door toepassing van meerdere soorten'

Boomkwekerij Ebben - Toon Ebben (directeur): 'Wij hebben al sinds een paar jaar de Altona, Geessink, verschillende ornussen, americana's en pennsylvanica's in het sortiment en daarin hebben wij geen last van de essentaksterfte. Ik zie natuurlijk ook wel eens van die kwijnende essenlanen, maar dat is een combinatie van factoren. Het enige antwoord op dit soort ziektes is biodiversiteit. Essenhout is niet zomaar vervangbaar; het heeft kenmerkende eigenschappen. Ik heb niet direct een alternatief voor de es. De oplossing is biodiversiteit door toepassing van meerdere soorten in één laan.'

'In Duitsland, Polen en Zuid-Denemarken heb ik weinig nieuwe aantastingen gezien'

Boom- en rozenkwekerijen Jan H. Kloosterhuis is gevestigd in het noorden van het land waar de essentaksterfte afgelopen jaren ongenadig huishield. **Jan Kloosterhuis (directeur):** 'Nee, geen enkele last van de essentaksterfte; wij hebben hier een-, twee- en driejarige essen staan en die zijn zo gezond als een hoentje. Afgelopen jaar heb ik door heel Europa gereisd. In Duitsland, Polen en Zuid-Denemarken heb ik weinig nieuwe aantastingen gezien. Ik ben ook van Zuid-Engeland naar Schotland gereisd en alle aantastingen die ik daar heb gezien waren van vorig jaar en dus oud. Zeker 90 tot 95 procent van die bomen waren weer uitgelopen en weer gezond. Persoonlijk denk ik dat de oorzaak gezocht moet worden in het feit dat we tot voor drie jaar terug eigenlijk geen winters hebben gehad. De laatste jaren heeft deze zwakteschimmel wel kans gezien om te overleven. De essen hebben het door de strenge vorst moeilijk gehad en waren daardoor bevattelijk. Misschien dat anderen er anders over denken, maar zo kijk ik er met mijn boerenverstand naar. Als preventieve maatregel spuiten we de laatste drie jaar geregeld met lichte fungiciden met zwavel. Daarvoor deden we dat nooit.'

'Om het te voorkomen doen we niks extra's, ik zou niet weten wat'

Boomkwekerij Udenhout - Kees van Iersel (directeur): 'Op de kwekerij hebben we nagenoeg geen aantasting van essentaksterfte geconstateerd. We zien het wel bij klanten, en dan met name bij wat oudere bomen die minder vitaal zijn en blijkbaar toch gevoeliger zijn. Bomen die onder goede omstandigheden goed in de groei blijven, zijn minder bevattelijk. Bomen zijn in dezen net mensen: iemand met een slechte conditie wordt ook eerder ziek. Om het te voorkomen doen we niks extra's. Ik zou niet weten wat we eraan kunnen doen. Een goed alternatief voor de aangetaste soorten zijn de Amerikaanse types, de *Fraxinus americana*, die zijn nog niet gevoelig voor de schimmel. Ik heb ook geen reden om te denken dat dit gebeurt. Wij hebben de Amerikaanse types altijd veel gekweekt en de afzet is constant. Bij de Excelsior-types zie je dat klanten voorzichtig zijn, maar die worden nu ook veel minder gekweekt.'

Stuur of twitter dit artikel door!

Scan of ga naar:

<http://www.boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-4284>